

subjecti : ii soli participant potestati ordinum qui fuerunt clero cooptati sacra ordinatione, dum potestas faciendi actus jurisdictionales competit quandoque iis qui non habent ordinem, imo conferri potest a S. Pontifice ipsismet laicis (cap. *Dilecta filia*, 12, DE MAJORITATE, lib. I). 4º *Ratione effectuum*; prohiberi quidem potest ordinis exercitium, et tunc illicite se geret sacerdos qui posthabita prohibitione hunc exercere presumperit; verum, illius actio non carebit effectu, quia quoties cuncta adhibentur quibus sacramentum constat, nihil jam impressam a Deo efficientiam cohibere potest. E contra, jurisdictione nec valide quidem exerceri potest contra voluntatem superioris unde procedit; exerceri enim non potest nisi in subditos; si non adsint, nec erit potestatis exercitio locus. Superioris autem est assignare subditos, eorum adaugere vel imminuere numerum, et casus varios quibus in eos agendum erit. 5º *Ratione durationis*: alia est permanens, altera auferri potest. Haec sunt essentialia discrimina inter utramque potestatem.

II. Adest nihilominus inter ordinem et jurisdictionem mutua et intima relatio. Jurisdictione refertur ad ordinem, et vicissim ordo ad jurisdictionem, quia ea est œconomia divinæ providentiae ut per quos in fide erudiuntur fideles ac disciplina christiana informantur, per eosdem dona supernaturalia pro sui sanctificatione suscipere possint. 1º Jurisdictione igitur refertur ad ordinem, eo sensu quod residat regulariter in personis sacra ordinatione initiatis, veluti in suo proprio *subjecto*. Re quidem vera, omnes habent ordinem gradui suæ jurisdictionis, seu ministerii, respondentem, aut illum quantocius recipere debent. Si quandoque res aliter disponitur, fit per accidens et est exceptio regulæ communi. 2º Vicissim, ordo refertur ad jurisdictionem, quatenus dat aptitudinem ad illam, et simul confert gratiam divinam ad obeundum sancte ac fructuose ministerium commissum in Ecclesia. Theologi exinde dicunt conferri jurisdictionem *radicalem* sacra ordinatione, quod verissimum est quoad potestatem absolvendi a peccatis quam

presbyteri recipient dum sacerdotio initiantur. Idem sentiunt de jurisdictione episcopali ad regimen diœcesis, qui existimant Episcopos habere suam jurisdictionem immediate a Christo. « Ex jure divino habet jurisdictionis potestatem factus Episcopus, ait Alphonsus a Castro, sed jure humano fit esse haec potestas determinata circa has aut illas oves sibi commissas, quæ aliquando est latior, aliquando brevior, penes hoc solum quod plures aut pauciores subditi illi tribuuntur. » (*De justa hæreticorum punitione*, lib. II, cap. xxiv. Cf. Vasquez in 4^{am} 2°, q. cxv, disput. cliii, cap. iii.)

III. Notare est denique quosdam actus referri simul ad ordinem et jurisdictionem. Hujusmodi sunt, v. g., absolutio sacramentalis a peccato, collatio confirmationis et ordinum minorum a simplici presbytero, dispensatio sacramentorum baptismi, extremae unctionis, etc., benedictio nuptialis, quæ reservantur communiter, extra casus necessitatis, Presbyteris qui officium pastorale habent, denique benedictiones sacerdotiales quibus applicantur suffragia Ecclesiæ.

CONSECTARIUM II. — DE ADEPTIONE JURISDICTIONIS.

282. — Aliud consectarium principiorum quæ in prima parte exposuimus, est quod nullus se immiscere debeat in quodvis officium seu ministerium ecclesiasticum, nisi habuerit delegationem ab auctoritate superiori, uno solum excepto supremo Pontifice qui, electione semel rite peracta, non indiget institutione canonica, sed immediate suam auctoritatem valet exercere, quia nulla est in terris auctoritas eminentior qua insitui possit.

Ut vero hoc principium maximi momenti ea qua par est cura pertractetur, simulque melius pateant illius applicationes practicæ, seorsim agere convenit de titulo ad quamvis jurisdictione

nem adipiscendum requisito; deinde de adeptione jurisdictionis ordinariae et jurisdictionis delegatee.

§ 1. — *De necessitate tituli ad acquirendum jurisdictionem.*

283*. — I^o Quid et quotuplex sit titulus?

I. Titulus, juxta canonistas quando de jurisdictione disserunt, est concessio officii, seu ministerii ecclesiastici, alicui idoneo facta ab auctoritate competente, et sufficienter manifestata.

Voluntas superioris habentis auctoritatem competentem necessario intervenire debet, sin explicite, saltem implicite; est enim prima ratio cuiuslibet missionis in Ecclesia. Nullus, nec propria sponte, nec potestate sacerulari, se ingerere debet in ministerium; alioquin reum se constituit intrusionis, atque usurpati juris (nº 152).

Superior nulli officium conferre debet qui non sit idoneus; alioquin, si intercedat aliquod impedimentum naturale, seu canonicum, non valet promotio.

Tandem concessio facta a superiore debet sufficienter manifestari ut de illa certo constet; si autem jus prescripsit, sub pena nullitatis, aliquam formam servandam in actu concessionis, huic procul dubio standum est. Cæterum, non confundendus titulus cum litteris quæ communiter traduntur in testificationem concessi officii. Illæ litteræ sunt manifestatio voluntatis superioris; ipsa autem voluntas, quocumque modo innotescat, est verus titulus. In jure dicitur: *Rescriptum non est de substantia gratiæ, sed probationis.*

Quoties tres conditiones: voluntas superioris, idoneitas subjecti, forma debita in actu concessionis concurrunt, titulus est legitimus atque confertur jurisdictione: sed quandoque accidit ut una ex conditionibus desit et tunc titulus dicitur coloratus, vel invalidus, vel presumptus, pro diversa ratione defectus.

II. Quatuor igitur tituli distinguuntur a canonistis quoad jurisdictionem, scilicet: legitimus, coloratus, invalidus et simpliciter presumptus.

Quid sit *titulus legitimus*, mox dictum est. *Titulus coloratus* ille dicitur qui datur a superiore et ex se collativus est jurisdictionis, sed aliquo defectu occulto laborat, qui obstat ne conferat reipsa jurisdictionem. Sic, v. g., si superior teneatur impedimento canonico ob excommunicationem, suspensionem, aliamve pœnam in quam forte inciderit; item si persona promota sit incapax recipiendi officium aut delegationem, ob aliquam irregularitatem vel censuram occultam. Titulus, in hoc casu, vocatur coloratus quia habet colorem, id est apparentiam tituli legitimi.

Titulus invalidus ille est qui datus quidem fuit a legitimo superiore, sed caret forma essentiali, aut jure canonico irritatur: v. g. si per vim aut errorem fuerit a superiore obtentus; si electione facta sit per minorem partem, aut fraus commissa sit in suffragiis; si rescriptum labe simoniaca foedetur, etc., etc. Haec enim vitiant titulum et invalidant.

Titulus presumptus dicitur quando datus non fuit a superiore: puta si quis se fraudulenter dicat missum a superiori, vel si ab illo acceperit litteras ad annum tantum valituras, et elapsa termino perget ministerium obire; vel demum, si acceperit delegationem a superiore extraneo non habente ad hoc jurisdictionem... In his et aliis similibus casibus, est titulus presumptus; quia presumitur datum fuisse titulum quem superior reipsa non dedit.

In triplici casu tituli colorati, invalidi, et presumpti, supponitur error communis, alioquin deficeret omnis color, apparentia, presumptio concessi tituli; errore autem supposito, queritur utrum Ecclesia conferat jurisdictionem, splendo quod deest, in favorem fidelium¹.

¹ Sanchez, tract. de Matrimonio, lib. III, disput. xxii, quæ integra versatur circa hanc materiam.

284*. — Il^o Utrum Ecclesia conferat jurisdictionem in casu tituli colorati, invalidi, vel etiam simpliciter præsumpti?

I. Quod ad titulum coloratum spectat, certum est Ecclesiam conferre jurisdictionem, in favorem fidelium, modo tamen non obstet impedimentum jure divino, et adsit error communis circa factum unde oritur defectus tituli

Ita omnes canonistæ, qui testantur admissam fuisse in jure ecclesiastico legem Romanam *Barbarius* quæ sic statuit: « *Barbarius* Philippus, cum servus fugitivus esset, Romæ præturam petiit et prætor designatus est... Videamus si servus quamdiu latuit, dignitate præatoria functus sit. Quid dicemus? » Quæ edixit, quæ decrevit nullius fore momenti? An fore propter utilitatem eorum qui apud eum egerunt? Et verum puto nihil horum reprobari. Hoc enim humanius est, cum etiam potuerit populus Romanus servo decernere hanc potestatem, « et si sciret servum esse, liberum facere » (ff. 5, DE OFFICIO PRÆTORIS).

Eadem ratio æquitatis Ecclesiam induxit ut daret auctoritatem rebus gestis vi tituli colorati. Potuit procul dubio reparare defectum tituli, cum supponamus nullum impedimentum naturale seu divinum positivum obstat. Maxime interest fidelium, ne ex errore inculpato detrimentum grave patientur, quod certe accideret si actus judicis putativi irriti essent; hinc enim sequeretur nullitas absolutionum, matrimoniorum, etc., etc. Aliunde timendum non est in illo casu ne disciplina canonica enervetur, neve auctoritas contempnatur, cum auctoritas competens contulerit titulum, et defectus sit occultus. Textus juris *Ad probandum*, 24, DE SENTENTIA ET RE JUDICATA, hanc disciplinam in Ecclesia obtinere subindicat; siquidem Alexander III respondit infirmandam sententiam quam protulerat judex quidam delegatus, quia quo tempore eam tulerat, erat publice innodatus vinculo excommunicationis; igitur obtinuisse sententia, si judex non publice sed occulte fuisset excommunicatione ligatus.

Hæc autem ad forum externum æque ac ad forum internum spectant, et de omni jurisdictione, de delegata non securus ac de ordinaria intelliguntur; eadem quippe in utroque casu militat ratio, et ita magis communiter interpretantur canonistæ. Forum internum ejusdem conditionis est, quoad jurisdictionem, ac forum externum; quod in uno statuitur pro valore actuum merito reputatur statutum in altero, nisi subjecta materia aliud indicet. Non minora certe imminarent pericula, imo, sub quodam respectu, majora, si in iis quæ ad forum conscientiæ attinent, judex putativus careret jurisdictione. Neque etiam in hac materia locus est distinctioni inter jurisdictionem ordinariam et delegatam, quia officium judicis delegati multum interest societatis; plurimum refert ut subditi ad illud fidenter recurrant, rati gesta ab eo valitura fore eodem modo ac si a judice ordinario facta fuissent.

Dixi modo adsit error communis. Jus canonicum utilitati communi vult providere: porro, error vel ignorantia paucorum parvi refert ad bonum publicum, nec censetur ratio sufficiens cur recedatur a regulis generalibus, et suppleatur defectus tituli; ergo esse debet error communis in loco ubi judex putativus jurisdictionem exercet. Non obstat si alibi impedimentum forte cognoscatur, nec etiam si olim notum fuerit in loco ubi nunc judex ille degit, modo communitas sit penitus immemor hujus impedimenti.

285. — Hæc omnes admittunt de errore facti, v. g. censoriae vel irregularitatis qua innodatur judex: si vero error communis versetur circa jus, non ita constat. Communior est opinio apud canonistas errorem juris clari et certi non prodesse quod concludunt ex cap. *Dudum*, 54, DE ELECTIONE, lib. I, in quo legitur sacerdotem qui simul duas parœcias tenuerat, non obstante jure, *damnabiliter decepisse animas incolarum*, egisse in *dispendium multarum animarum*; « cum earum parœciarum cura, qua jam privatus fuerat, ipso jure ad eum nullatenus pertineret. » Erat in illo casu titulus coloratus, et

error communis contra jus certum a concilio Lateranensi IV statutum et idcirco animæ dicuntur deceptæ : attamen error ipsis non profuit ; alias non diceretur ibidem hos incolas fuisse miserabiliter deceptos in dispendium animarum... Ergo Ecclesia non supplet defectum tituli in casu erroris circa jus indubium. Idem confirmatur decisione S. Rotæ quam refert Garcias in tract. *de Beneficiis*, part. V, cap. iv, n° 285. Agebatur de parochiali officio quod collatum fuerat a capitulo sede vacante, contra dispositionem juris, cap. ii, tit. Ne SEDE VACANTE, lib. III. Capitulum reputabatur habere jus nominandi ad parœcias, et parochus existimabatur valide provisus : orta subinde difficultate, parochus invocavit in sui favorem legem *Barbarius*; at responsum fuit non valere titulum, « quia « error fuit valde supinus, cum habeat resistantiam juris com- « munis. »

Error circa jus obscurum et dubium probabiliter inservit et æquiparatur errori circa factum. Ita omnes probabilistæ qui existimant licitum fore jurisdictione probabili uti; ita etiam plures antiprobablistæ qui, aliis principiis innixi, in eamdem tamen sententiam veniunt. Auctoritas tot doctorum suppeditat motivum grave præsumendi disciplinam fuisse ita usu communi temperatam.

286. — II. Quoad titulum invalidum est controversia inter DD. Alii negant conferri jurisdictionem habenti titulum invalidum; quia titulus nullus nullum effectum producere potest. Ita præ ceteris Sanchez, n° 53. Alii affirmant; quia fideles non tenentur scire utrum formæ debitæ fuerint adimplæ, sed merito præsumunt suos sacerdotes habere veram jurisdictionem, quando norunt illos recepisse titulum a superiori competenti. Ita Garcias, *de Beneficiis*, part. V, cap. iv, n. 291.

In re satis obscura de qua nulli exstant canones, hæc verisimiliora nobis sunt : 1º Defectus suppletur quoties nullitas tituli oritur a jure positivo, v. g. si titulus sit nullus ob simo-

niam, vel ob aliquod vitium occultum rescripti. Data fuit in hoc casu delegatio a superiori, providetur saluti fidelium, et non perturbatur ordo publicus per intrusionem. Ita plures tenent pro casu provisionis simoniacæ. (Pirhing, lib. II, tit. iii, n° 84; De Lugo, *de Jure et Just.*, disput. xxxvii, n° 21.) 2º Si nullitas oriatur a jure naturali, v. g. si electio facta sit per minorem partem, si fraus fuerit in suffragiis, si per vim extorqueatur, etc., deficit titulus, et eodem modo ratiocinandum ac de titulo præsumpto, de quo nunc dicendum.

287*. — III. Quoad titulum præsumptum, majus dubium est. Non pauci existimant Ecclesiam, hoc etiam in casu, supplere jurisdictionem, quod deducunt ex illius benignitate, ne error inculpabilis fiat multis fidelibus occasio ruinæ spiritualis. Hic applicari dicunt rationem legis *Barbarius*. Ita Schmalzgrueber, *de JUDICIS*, lib. II, n° 24, et cæteri quos citat S. Liguori, lib. VI, n° 572, qui hanc opinionem probabilem dicit. Alii, quorum opinionem idem S. Liguori dicit communiores, tenent minime sufficere errorem communem et consequenter invalida esse gesta judicis qui non habet titulum coloratum. Ita Sanchez, n° 49; Covarruvias, *Pract. quæst.*, cap. xix, n° 9; Pirhing, *de JUDICIS*, lib. II, n° 84, « et plurimi alii præcipui non « minis interpretes et doctores, » ait Schmalzgrueber.

Opinionem communiores, multum etiam probabiliorem esse putamus. Etenim, non aliter constare potest de jurisdictione quam per textus juris canonici, per decisiones Congregationum Romanarum, per opiniones doctorum, vel tandem per probatam consuetudinem : atqui 1º Textus juris unde eruitur jurisdictionem aliquando suppleri in absentia tituli legitimi, supponunt existere tamen titulum coloratum, interfuisse scilicet actum superioris jurisdictionem delegantis, ut expresse dicitur in lege *Barbarius*. 2º Benedictus XIV refert velut *memoria dignissimum* atque *his quæstionibus agitatis* inter DD. *accommodatum*, responsum olim datum a sacra Congreg. anno 1682, circa tres sacerdotes capuccinos qui Patavii exceperant publice

confessiones plurium personarum sacerdotalium, absque approbatione atque licentia Episcopi. Singuli jura prætendebant ut possent excipere confessiones tempore jubilæi; primus, uti Gardianus et Prælatus regularis; alter, quatenus approbatus in aliena dioecesi; tertius demum, quia approbatus erat ab ipso Episcopo Patavino in alio loco dioecesis, ad annum licet jam elapsum. Erat error communis, etsi parochus loci hos regulares monuisset de eorum inhabilitate; alioquin non exceperint publice confessiones plurium sacerdotalium, nec Benedictus XIV retulisset hoc factum uti memoria dignissimum, et questionibus agitatis accommodatum. Sacra Congregatio respondit dictos sacerdotes exceperint confessiones « *invalidæ*; sed non esse inquietandos « illos qui bona fide confessi sunt: attamen si ipsi confessi hoc « resciverint, vel de invaliditate confessionis dubitaverint, « eosdem teneri reiterare confessionem. » (*Inst. LXXXIV, n° 22.*)

3º Opinio canonistarum qui favent titulo præsumpto non sufficit ad testificandam voluntatem Ecclesiæ, cum ex parte adversa contrarium propugnant alii plurimi, et, juxta S. Ligouri, communius. 4º Non suffragatur consuetudo; quomodo enim in hac materia, et in tanta contrarietate opinionum inter DD., constare posset de consuetudine? Tanta est diversitas in praxi, quanta in sententiis moralistarum. 5º Tandem, ordo publicus obstat quominus in societate recte constituta, aliquis valide ullum ministerium impletat, qui nullam a superiore delegationem, aliumve titulum obtinuerit.

Hinc, qui in officio falsis litteris intruditur... qui jurisdictionem delegatam exercet ultra tempus assignatum... qui titulum a non superiore, vel a prælato quidem, sed extra limites sui juris obtinet... caret probabiliter omni jurisdictione.

Attamen, cum versemur in re dubia, prudenter agendum ne perturbentur conscientiae, et servanda est in praxi regula data a S. Congregatione, cuius responsum mox referebamus.

288. — IIIº *Utrum uti valeant titulo colorato, vel invalido, qui privatim norunt illius defectum?*

I. Qui novit vitium sui tituli, potest nihilominus valide eouti, non vero licite extra casum necessitatis, præsertim si defectus oriatur a causa ipsi personali, v. g. a simonia quam commiserit, a censura in quam inciderit, ob irregularitates... Gestæ sunt quidem valida, quia valor actuum non pendet a dispositione personali, ab errore seu ignorantia judicis relative ad suum titulum, sed ab ipso titulo quem jus commune voluit sufficere posse, in favorem societatis, posito errore communi. Sunt tamen illicita, quia lex noluit favere judici, ei permittendo ut suo titulo, cuius vitium novit, utatur, sed solum communiat: ergo judex abstinere debet, extra casum necessitatis, et quæ primum recurrere ad superiore, ut reparetur defectus tituli.

II. Privati qui norunt defectum tituli superioris, possunt valide illius ministerio uti; quia jura non attendunt ad errorem unius aut alterius, sed ad errorem communem. Sicut error particularis non sufficit ut gesta judicis valeant respectu ignorantium invincibiliter impedimentum, ita nec scientia alii cuius particularis impedit quin gesta respectu ipsius valeant. Aliunde, leges non considerant quæ in casu particulari contingunt, sed communiter accidentia. An autem possint etiam licite recurrere ad judicis putativi ministerium, judicandum est ex circumstantiis. Possunt procul dubio, si urgeat aliqua necessitas, vel etiam si commode non possint alium adire: si autem suppetat facilitas alterum adeundi, abstinenter convenit ab officio hujus sacerdotis, præsertim si personali impedimento ligetur.

III. Quando potestas seu jurisdictione datur, sive in perpetuum sive ad tempus determinatum, et ante elapsum tempus a superiore revocatur, videtur superesse jurisdictionem ex præsumptione juris, quatenus superior censemur et censeri debet illam prorogare donec ipse revocationem patefecerit. Id postulant necessitas animarum et ratio sapientis regiminis. Pirhing, in tit. DE JUDICIIS, n° 84.

§ 2. — *De conditionibus requisitis ad adipiscendam jurisdictionem ordinariam.*

Conditiones requisite ut quis habeat jurisdictionem ordinariam sunt : status clericalis, idoneitas ad officium, atque hujus officii collatio per institutionem canonicam.

289. — I^o *Utrum et quatenus requiratur status clericalis ad jurisdictionem ordinariam?*

I. Lege universalis Ecclesiae status clericalis requiritur, juxta regulam fundatissimam juris : « Decernimus, ut laici ecclesiastica negotia tractare non presumant. » Cap. *Decernimus*, 2, DE JUDICIIS, lib. II. Hanc legem ubique vigore declarat concilium Lateranense, cap. *Cum laicis*, 12, DE REBUS ECCL. ALIENAND., lib. III, quod sic incipit : « Cum laicis, quamvis religiosis, disponendi de rebus Ecclesiae nulla sit attributa potestas, quos obsequendi manet necessitas, non auctoritas imperandi... » Ratio est quod societas religiosa in duas classes, ita disponente Christo, sit divisa, quarum una solum ad hierarchiam pertinet : quamobrem nullatenus convenit ea quae sunt jurisdictionis spiritualis committi laicis. (Cap. *In nona*, 22, caus. xvi, q. 7.)

Jure communi, status clericalis per primam tonsuram adeptus, sufficit ut aliquis promoveatur ad officium parochiale, et potiatur omni jurisdictione huic officio annexa; tenetur solummodo ad suscipiendum sacerdotium intra annum a die accepti regiminis et pacificæ possessionis. — Promovendus ad Episcopatum, debet esse in sacro ordine constitutus, saltem a sex mensibus, et tenetur munus consecrationis intra tres menses suscipere, alioquin adigeretur ad restitutionem fructuum perceptorum; quod si præterea intra totidem menses id negligeret, ipso jure sua Ecclesia privaretur. Vult concilium Tridentinum ut prorogationes temporis statuti concessæ, ultra sex menses nulli suffragentur. Sess. xxii, cap. ii. — Sess. xxiii, cap. ii. — Sess.

vii, cap. ix. — Abbates quibus conceditur jurisdictionis spiritualis, constitui debent in sacro præsbyteratus ordine, ut quosdam actus perficere valeant, de quibus alibi dicetur.

II. Hæc necessitas status clericalis, in certo gradu, licet sapientissime constituta, ad exercitium jurisdictionis, non est tam stricta, ut S. Pontifex non valeat concedere personæ laicæ jurisdictionem, ob causas peculiares; quandoquidem jurisdictione non procedit a charactere sacramentali, sed a delegatione Ecclesiæ. Nonnulla exempla in decursu videbimus hujusmodi derogationis juri communi, præsertim ubi de *Statu religioso*.

290*. — II° *Quæ dotes requirantur in clero ut obtineat jurisdictionem ordinariam?*

I. « Cum in cunctis sacris ordinibus et ministeriis ecclesiasticis sint ætatis maturitas, gravitas morum, et scientia reqürendæ; multo fortius in Episcopo hæc oportet requiri. » Verba sunt concilii Lateranensis III, cap. *in Cunctis de ELECTIONE*, lib. I; unde concludimus requiri in clero promovendo : 1° ætatem canonibus præscriptam; 2° morum honestatem, quæ potissimum consistit in immunitate a censuris et irregularitatibus; 5° scientiam competentem. Qui ætatem requisitam non habet, aut irregularitate irretitur, non potest valide promoveri ad officium, cui annectitur jurisdictionis ordinaria. Idem probabiliter dicendum de illo qui est innodatus vinculo excommunicationis, etiam non denuntiatæ : de aliis censuris sunt difficultates quæ opportunius expendentur ubi de *censuris*.

II. Hinc sequitur clericum qui promotus fuit non obstante impedimento, non posse officium exercere, nec beneficii fructus suos facere.

Id solum permittendum ut qui bona fide officium implevit, ad nihil teneatur ratione fructuum quos consumpsit. Dignus est, ob suam bonam fidem, sustentatione pro labore cui incubuit. Si vero in mala fide versatus est, debet restituere emines fructus; nullum siquidem habet jus eos rētinendi, nec a

suo titulo qui ex hypothesi invalide collatus fuit, nec a labore quem suscepit contra voluntatem Ecclesiæ.

Quidam putant haec applicanda non esse statui præsenti Gallicarum; quia, inquit, non supersunt beneficii, nec gubernium civile quod pensiones solvit ex ære publico, curat de dignitate ministrorum, dummodo adsit titulus externus. In eis falluntur; nam 1º pensiones solutæ a gubernio sunt fructus beneficiales, eo saltem sensu quod dentur clericis ob titulum canonicum quem obtinent et functiones huic titulo annexas; 2º gubernium, dum consequenter ad concordatus initos cum Sancta Sede, solvit pensiones ad subveniendum necessitatibus cultus divini, suam mentem conformare censetur menti Ecclesiæ; id est, velle jus ad illas pensiones non acquisitum aliis esse, nisi qui adepti sunt titulum valide, juxta sanctiones legum canonicarum.

Ergo male provisus debet fructus restituere, nisi obtinuerit condonationem; eos restituet erogando pauperibus vel in alios pios usus impendendo.

291*. — III. Qui vult reparare defectum sui tituli debet ante omnia obtainere dispensationem ab irregularitate, seu absolutionem a censura; quamdiu enim subsistet impedimentum, impossibilis est nova institutio. Necesse est præterea ut iterum promoveatur ad officium, nisi tamen ipsi faveat triennalis possessio juxta regulam xxxvi cancellariæ, quæ sic habet: « Si quis quæcumque beneficia, absque simoniaco ingressu, aut apostolica, aut ordinaria collatione, aut electione, per triennium pacifice possiderit, si se non intruserit, super hujusmodi beneficiis molestari nequeat. »

Canonistæ communis tenent hanc regulam valere in foro interno, non secus ac in foro externo, sicut prescriptio, modo sit bona fides, cum titulo colorato, et nulla intercesserit simonia. De necessitate tituli extat decisio Pii IV qui interrogatus a Germanis, respondit non suffragari possessionem triennalem absque titulo. Quod ad bonam fidem attinet, plures canonistæ dixerunt

illam non requiri ut quis se tueatur coram tribunalibus; sed attendebant ad forum externum, non enim inquirebant quid fuerit necessarium ad prescribendum in conscientia, sed ad repellendum molestias apud judicem suscitatas. Obstat proinde præscriptioni vitium intrusionis quod cum bona fide non consociatur; obstat pariter simonia, etiamsi forte ab extraneo in favorem clerici sit commissa; non decebat enim simoniam ullo modo prodesse ad adipiscendum jura ecclesiastica.

Riganti animadvertisit regulam prædictam non habilitare incapacem, auferendo irregularitatem vel censuram; siquidem intentio SS. Pontificum non fuit ut indigni, quamdiu irretiuntur impedimento, se tueantur favore Bullæ; sed purgato defectu, fingitur provisum habilem fuisse a tempore provisionis, et regula habet vim litterarum *Perinde valere* quibus provisio, tametsi nulla ab initio, confirmatur, modo provisus capax devenerit eo tempore quo beneficium regule implorat. (Riganti, in *Regulam xxxvi*, n° 12, 37, 95, 205.)

Quoad fructus perceptos ex beneficio, nulla videtur difficultas in casu quo regula cancellariæ obtinuerit; dum enim titulum convalidat, simul fructuum retentionem permittit. Si vero regula non applicetur, et clericus indigeat dispensatione ac nova provisione, debet adire S. Pontificem qui solus dispensare vallet a jure communi, vel dare litteras sanatoriæ in radice. Ita P. Thesaurus, *de Poenis*, part. I, cap. xxxii, qui testatur id communiter observari. Benedictus XIV (*Const. Pastor bonus*, § 24) determinat casus pro quibus recurritur ad Poenitentiariam vel Datariam¹.

¹. Quidam CC. subindicant aliam solutionem practicam in favorem beneficii. Dicunt electum ad beneficium jus habere recipiendi fructus quos tempore vacante beneficium produxit; beneficium autem censeri vacans quamdiu possidetur cum titulo invalido: ergo, inquit, ex quo, sublata causa invaliditatis tituli, aliquis fit illius legitimus possessor, ad ipsum jure devoluntur fructus antea percepti, jus utique habebit illos retinendi.. Hæc solutio non satisfacit, quia regula citata applicatur solummodo beneficiis quæ fructus producent tempore vacante proprie dictæ.

292. — III° *Utrum inter clericos qui dotes requisitas habent, ille præ cæteris eligi debeat qui dignior est?*

Est obligatio gravis eligendi digniorem. Hoc assertum innititur jure naturali, decreto concilii Trid. et decisionibus Sedis Apostolicæ. 1° *Jure naturali*. Qui provident electioni ministrorum, præcavere debent ne ex sua agendi ratione fideles et ipsa Ecclesia detrimentum grave patientur: atqui, si neglectis dignioribus, promoveant minus dignos, gravi periculo exponunt fideles; quia timendum est ne qui videtur simpliciter dignus, postea reperiatur indignus. Si ipsimet digniores non semel deficiant a bono, et experimento detegantur minus instructi dotibus quas opinabamur illos habere, quanto magis cæteri?... Plures insuper percunt animæ, quarum salutem procurasset minister majori zelo animatus, doctrina et prudentia ad officium præ cæteris idoneus... Ergo peccant qui, absque ulla necessitate, procurant electionem vel promotionem minus digni... 2° *Auctoritate conc. Tridentini*, quod ita decretit cap. I, sess. xxiv: « Omnes et singulos qui ad promotionem præficiendorum, quodecumque jus, quacumque ratione, a Sede Apostolica habent, aut alioquin operam suam præstant... hortatur et monet ut in primis meminerint nihil se ad Dei gloriam et populum salutem utilius posse, quam si bonos pastores et Ecclesie gubernandæ idoneos, promoveri studeant, eosque peccatis alienis communicantes mortaliter peccare, nisi quos digniores et Ecclesiæ magis utiles ipsi judicaverint, non quidem precibus vel humano affectu, aut ambientium suggestionibus, sed eorum exigentibus meritis, præfici diligenter curaverint. » 3° *Definitione S. Sedis*. Cum decretum a legitimo sensu quidam casuistæ detorquere tentavissent, Innocentius XI sequentem propositionem damnavit: « Cum dicit concilium eos peccare mortaliter, nisi quos digniores et Ecclesiæ magis utiles judicaverint, ad ecclesiæ promovent, concilium, vel primo per hoc digniores videtur non aliud significare nisi dignitatem eligendorum, sumpto comparativo

« pro positivo; vel secundo, locutione minus propria, ponit digniores ut excludat indignos; vel tandem loquitur tertio, « quando fit concursus. » (PP. 47^a inter pp. *proscriptas*, decreto an. 1679.)

Tametsi concilium in allato textu loquatur de promovendis ad episcopatum, censem communiter DD. applicandum esse decretum aliis officiis, propter paritatem rationum; unde concludunt peccare mortaliter qui ad prälaturas et ad parochias assumunt minus dignos, quod etiam extendunt ad officia minora¹.

293. IV° *Quid sit officium cui annexitur jurisdictionis ordinaria, et a quo conferri debeat, ut sit canonica institutio?*

I. Officium est munus auctoritate publica constitutum, quod dignitatem, vel jurisdictionem, vel preeminentiam, aut aliquam administrationem confert et simul obligationes imponit in ordine spirituali.

Officium multiplex distinguitur, tum ratione originis, tum ratione jurum et obligationum. 1° *Ratione originis*. Aliud est divina ordinatione constitutum, ut officium S. Pontificis et Episcoporum; aliud jure humano constitutum, ut officium Metropolitanorum, Parochorum, etc. Insuper, ratione originis, alia sunt quæ ab aliis derivantur jam constitutis, ut officium vicarii generalis, et alia quæ per se subsistunt, nec fuere instituta ad aliorum partem sustinendam. 2° *Ratione jurum et obligationum*, distinguitur officium duplex et simplex, prout habet aut non habet, annexam curam animarum. Quædam tamen officia recensentur inter duplia, pro sua excellentia, quamvis non habeant curam animarum.

Ad S. Pontificem attinet instituere officia publica: non enim aliter institui possunt ministeria quibus præsertim inhæret jus regendi fideles, quam ab eo qui summam curam communitatis gerit, ut efficacius servetur unitas. Aliunde po-

¹ Cf. D. Viva, in *Theses damnatas*, prop. xlvi, n° 9. — S. Lignori, lib. IV, n° 91, 92.